Koncerti

27.10.2021

Izgubljeni šum besed

Prejemnica letošnje Jenkove nagrade je v duu s Tomažem Gromom v Cankarjevem domu izvedla zvočno verzijo svoje zbirke To telo, pokončno.

Muanis Sinanović

Foto: Nada Žgank / Cankarjev dom

Morda je bilo mišljeno, da bi bil v dogodku surogat za ta šum Gromovo zvočenje. Vendar mu je to najbrž preprečila ravno omenjena atmosferičnost, zaradi katere ni prišlo do močnejšega trenja med besedo in zvokom. Posneti vdori besed so bili nekakšen zavestni ali nezavedni komentar te situacije. S tem ko so vzpostavili pravo razmerje med pomenom in zvočnostjo jezika, nagnjeno na stran slednjega, so nakazali šum. Tako je večji del performansa ostajal ujet med posamezne komponente, ni pa ulovil konsistence na ravni tega razmerja: pomena je bilo enostavno preveč, da bi se ga dalo absorbirati, in hkrati premalo, da bi uspešno korespondiral zapisanim pesmim.

Večer pred prejemom Jenkove nagrade je **Nina Dragičević** v sodelovanju s **Tomažem Gromom** pripravila uradno predstavitev svoje zbirke ***To telo, pokončno***, ki se je odvila v **Klubu Cankarjevega doma**. Protagonista sta vajena spajanja zvoka in besede ter raziskovanja razmerja med njima. Nina Dragičević je ena redkih pesnic v Sloveniji, ki reflektirano pristopa h govorni prezentaciji svojih pesmi, tudi sama pa je zvočna umetnica. Na drugi strani je Grom leta, celo desetletja sodeloval s številnimi slovenskimi pesniki, največkrat s krogom besednih ustvarjalcev srednje generacije, ki ga danes povezujemo z založbama **LUD Literatura** in **LUD Šerpa**. Tako ne preseneča, da so bili okviri performansa zastavljeni izjemno profesionalno. Ustrezno izkoriščena sta bila akustika in ozvočenje prostora, kot tudi prostorska razporeditev znotraj njega. V temi so na začetku, sredini in na koncu iz zvočnikov prihajale poplave besed, ki so se poigravale z učinkom šoka ob prestopanju meja semantike. Ti okviri dogodka so pomenljivo vstopali v odnos s problemom, ki ga bomo odprli kasneje.

Nasploh je bil dogodek precej strukturiran. Pesnica je recitirala pesem, ki je tematizirala občutja zasledovanosti v mestu, Grom pa je na ožičenem kontrabasu, katerega zvok je šel skozi efekt in vztrajal skozi računalniško generirane zanke, odigral atmosferične pasaže, v katere je vgradil svoje idiosinkratične improvizatorske pristope. Kadar je inštrument na odru ostal v izzvenevanju, okrepljenem z elektroniko, ali pa je izzvenel v omenjene zanke, se je umaknil k drugemu, ki je bil zunaj odra, in začel znova. V kompoziciji luči in teme je edina osvetljena stvar na odru ostal kontrabas, kar bi lahko razumeli kot simbolično premestitev naslovnega pokončnega telesa. Pojavljanje novega inštrumenta v danem kontekstu bi prav tako lahko tematsko navezali na nekatere motive pesmi, kot je stalno vstajanje in vztrajanje teles z glasovi, ki tu potihnejo, da bi se tam znova pojavili. V ambientalni zastavitvi pa je bil inštrumentalist v svoji standardni formi in je pripravil unikatno ter prebojno zvočno avanturo.

Recitali Nine Dragičević so bili razgibani in domišljeni, je pa vprašanje, koliko je umestitev njene poezije v performans zares uspela. Ta že vseskozi veliko bolj temelji na ritmičnosti kot na podobi, ki je drugi standardni medij pesniškega izraza. Nanjo je prestavljena celotna teža, kar, paradoksno, zahteva posebno razvrstitev besedila znotraj postavitve in koncepta zbirke. Včasih se opazi, da takoj ko pride do izmestitve pesmi iz konteksta nove zbirke kot konkretnega tekstnega gradiva, ki ima svoje nezgrešljive vizualne značilnosti, poezija nekaj izgubi. Ob njeni gostobesednosti se zdi, da je prav točno izbrano prazno mesto na papirju oziroma ekranu tisto, ki da besedam dihati. Sicer lahko pride do nepotrebnega vtisa o okornosti njihove razvrstitve in izbire. Kljub premorom med recitiranjem sem imel občutek jezikovnega navala, ki ga zavest ne more obdelati, zato začne selekcionirati. V prvi plan pridejo tujke in koncepti, ki dajejo vtis prisiljene intelektualizacije poezije, pa politične izjave, ki zaradi svoje zaznamovanosti zbudijo večjo pozornost. Prav to pa so včasih očitki, ki letijo na pesničino poezijo: posebna jezikovna selektivnost in izrazita »wokeness«. Zdi se mi, da ta performans ni presegel dane zagate. Šele ob branju se mi zares razkrije večdimenzionalnost poezije v zbirki. Šum, ki veje skozi pesmi in je bolj bistven kot politične izjave, tudi za njihovo političnost samo, se vzpostavlja v interakciji bralčevega notranjega glasu in razmestitve na papirju.

Morda je bilo mišljeno, da bi bil v dogodku surogat za ta šum Gromovo zvočenje. Vendar mu je to najbrž preprečila ravno omenjena atmosferičnost, zaradi katere ni prišlo do močnejšega trenja med besedo in zvokom. Posneti vdori besed so bili nekakšen zavestni ali nezavedni komentar te situacije. S tem ko so vzpostavili pravo razmerje med pomenom in zvočnostjo jezika, nagnjeno na stran

Cankarjev Dom

slednjega, so nakazali šum. Tako je večji del performansa ostajal ujet med posamezne komponente, ni pa ulovil konsistence na ravni tega razmerja: pomena je bilo enostavno preveč, da bi se ga dalo absorbirati, in hkrati premalo, da bi uspešno korespondiral zapisanim pesmim.

Kljub temu dogodek ni bil veliko razočaranje. Ponudil je uvid v možnosti akustičnega izkoristka prostora in dramskega strukturiranja pesniško-glasbenega dogodka na visoki obrtniški ravni, kar je v našem prostoru vendarle redkost.

eksperimentalna glasb
elektroakustična glasba
Nina Dragičević
poe
Tomaž Grom